

Lokalize käsiraamat

NickŠhaforostoff
Tõlge eesti keelde: Marek Laane

Lokalise käsiraamat

Sisukord

1	Sissejuhatus	5
2	Redaktor	6
2.1	Peaaken	6
2.2	Tööriistaribad	7
2.3	Kiirklahvid	7
2.4	Üldised vihjed	8
3	Projektid	9
3.1	Üldised märkused	9
3.2	Projekti ülevaate kaart	9
4	Sõnastik	11
5	Tõlkemälu	12
6	Tõlke sünkroonimise võimalused	14
6.1	Ühendamine	14
6.2	Kloonimine	15
6.3	Alternatiivtõlked	15
7	Lokalize ja skriptid	17
8	Autorid ja litsents	18

Kokkuvõte

Lokalize on arvutipõhine tõlkesüsteem (CAT), mis seab eesmärgiks tootlikkuse ja kvaliteedi. See koosneb tavapärastest CAT tööriistadest: tõlkemälu, sõnastik, samuti ainulaadne tõlgete liitmise (sünkroniseerimise) võimalus. Eelkõige on süsteem mõeldud tarkvara tõlkimiseks, kuid välise teisendamistööriistade abil saab seda teataval määral kasutada ka tekstidokumentide tõlkimiseks.

Peatükk 1

Sissejuhatus

Tavaliselt on rakenduste kasutajaliides tekst, teated ja dokumentatsioon inglise keeles. Teatavate tööriistade ja teekide abil on võimalik panna rakendused kõnelema ka oma emakeeles. Rakenduse kohandamist nii, et see suudaks väljendada kasutaja emakeeles, nimetatakse *lokalisatsiooniks*. See hõlmab nii kasutajaliidese ja dokumentatsiooni tõlkimist kui ka vajaduse korral mõningate muude parameetrite muutmist vastavalt sihtkeele nõuetele (näiteks rahaühikute vormistamine või arvude rühmitamine). Localize on sinu abiline, mis aitab tõlkida rakenduse kasutajaliidest ja dokumentatsiooni.

Kõik lokaliseerimist võimaldavad rakendused valmistavad tõlkimiseks ette ühe või rohkem tõlkefaili. Nende failide laiend on `.pot`. POT on lühend sõnadest 'Portable Object Template' (portatava objekti mall). Localize kujutab endast võimsat ja hõlpsasti kasutatavat PO-failide (GNU gettexti tõlkefailid) redaktorit. See on tõlkemäluga rakendus, mis on kirjutatud KDE platvormi 4 peale. Lisaks PO-failide redigeerimisele ja sellega seotud lisadele võimaldab rakendus kasutada sõnastikku, tõlkemälu, kvaliteedikontrolli, projektihaldust jne. Arvukate omaduste hulgas võib ära mainida rohkeid failis liikumise võimalusi, mitmekülgseid redigeerimisvõimalusi, otsimisfunktsioone, süntaksi kontrolli ja statistikafunktsioone.

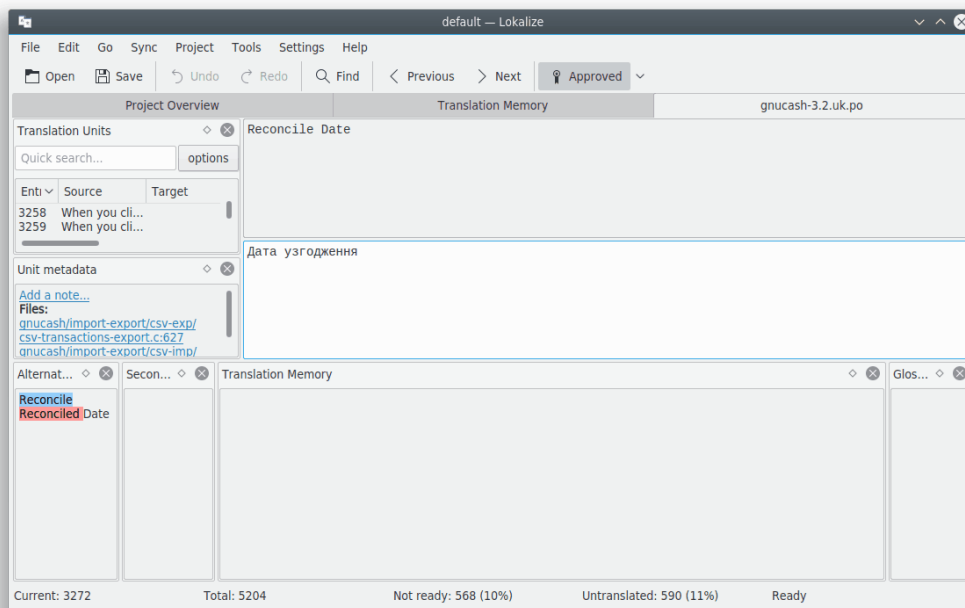
Portable Object ehk PO-failid (`.po`): tõlkija alustab POT-mallifailist ja asub täitma lünki ehk originaalteksti tõlkima. Tõlgitud teksti sisaldavat faili nimetatakse PO-failiks.

Peatükk 2

Redaktor

2.1 Peaaken

Vaikimisi koosneb peaaken kuuest osast. Üleva paremal asuv paneel on kirjutuskaitstud ja sisaldab avatud PO-faili msgid-välja ehk originaalteksti. Redigeerimispaneel asub otse selle all ja sisaldab msgstr-välja ehk tõlgitud teksti. Seal tulebki originaali tõlkida või juba tõlgitud teksti muuta.

Peaaknas ülal vasakul näeb tõlkeühikuid. Selle all paikneb tõlkeühiku metaandmete paneel, kus võib leida parajasti näha oleva originaalteksti kohta käivaid kommentaare, kui neid on. All vasakul paikneb tõlkemälu paneel, mis näitab tõlkemälu baasil võimalikke tõlkeid parajasti näha olevale originaaltekstile. Akna alumises parempoolses nurgas on näha sõnastikupaneel.

Tõlkefailid avatakse eraldi kaartidel, kus on kaks suurt mitmerealist redigeerimiskasti ning veel mitu *tööriistavaadet*. Viimaseid võib seada pinusse (nagu kaarte), eraldada või peita. Tõlkefailid koosnevad teatavast arvust inglise ja sihtkeele paaridest, mida nimetatakse *ühikuteks*. Ühik vastab tavaliselt kasutajaliidese ühele stringile või dokumentatsiooni ühele lõigule. Esimeses mitmerealises redigeerimiskastis näidatakse paari algkeelset osa. Teises mitmerealises redigeerimiskastis

Localize käsiraamat

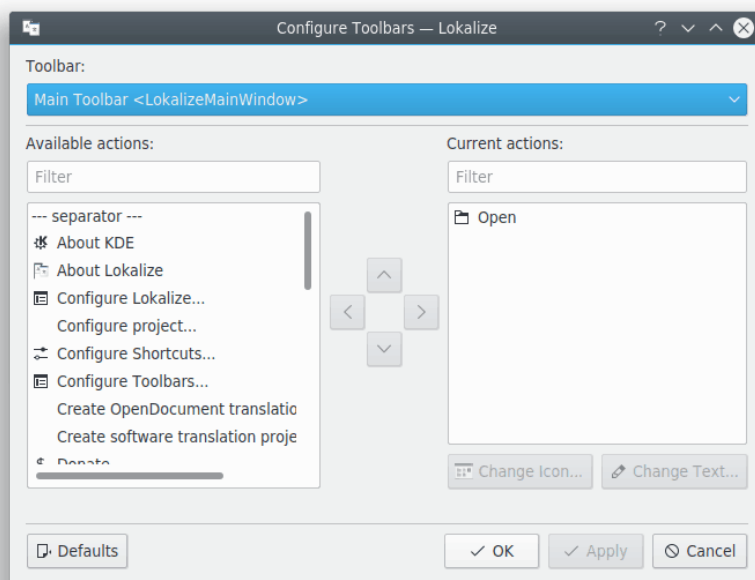
näidatakse paari tõlgitud osa. Ühikute vahel saab liikuda kas vaate **Tõlkeühikud** või klahvide **Page Down** ja **Page Up** abil.

Ühik võib olla *tõlgitud* või *tõlkimata*. Tõlgitud ühik võib olla *valmis* või *pooleli* (viimase asemel on mõnikord kasutusel ka mõisted *kahtlane*). Kui ühik on pooleli, näidatakse tõlget kaldkirjas. Localize võimaldab hõlpsalt liikuda ühikute vahel vastavalt nende olekule. Kiirklahvid leiab menüüst **Liikumine**. Akna allservas olekuribal näeb aktiivse stringi numbrit, stringide koguarvu, tõlkimata stringide koguarvu, pooleli stringide koguarvu ja aktiivse stringi olekut. Liikudes käsitletakse tõlkimata ühikuid pooleli ühikutena. Samuti võib kasutada **tõlkeühikute** vaate filtreerimisvalikuid. Klahvi **Page Down** abil saab filtreeritud vaates liikuda järgmisele ühikule.

Peaaknasse võib lisada muidki seksioone, näiteks **Alternatiivtõlked**, **Esmane sünkroonimine**, **Teisene sünkroonimine**, **Binaarühikud**, mida saab teha peamenüüs **Seadistused** → **Tööriistavaated** abil.

2.2 Tööriistaribad

Tööriistaribadele saab toiminguid lisada või eemaldada menüükäsuga **Seadistused** → **Tööriistaribade seadistamine...**

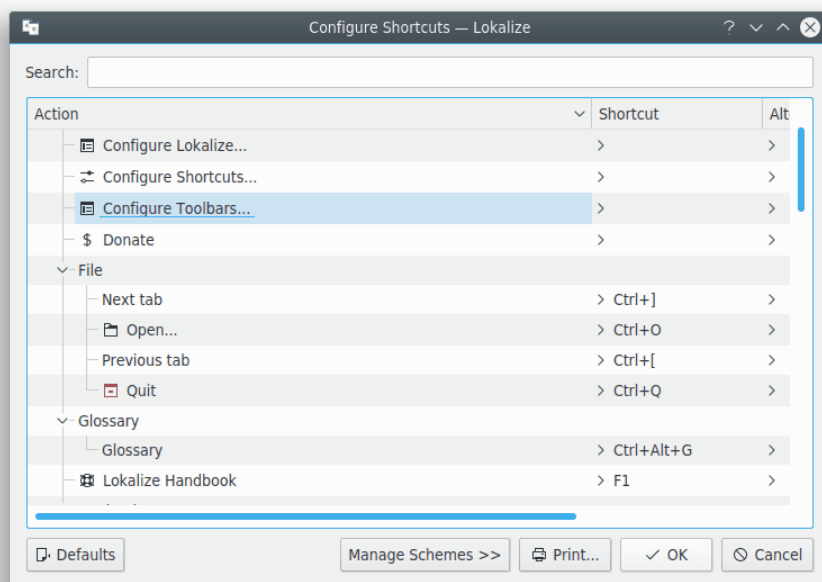

Täpsemat teavet annab KDE põhialuste käsiraamatu [tööriistaribasisid](#) käsitlev osa.

2.3 Kiirklahvid

Kiirklahvide kasutamine aitab tõlkimisel aega kokku hoida. Neid saab seadistada menüükäsuga **Seadistused** → **Kiirklahvide seadistamine...**

Lokalize käsiraamat

Täpsemat teavet annab KDE põhialuste käsiraamatu [kiirklahve](#) käsitlev osa.

2.4 Üldised vihjed

KDE tõlkimisel on sul arvatavasti juba olema Lokalize projektifail oma tõlkekataloogis (tavaliselt kannab see fail nime `index.lokalize`), kuid võib ka valida **Projekt** → **Loo uus projekt** ning nõustaja laadib alla sinu keele tõlkefailid ja loob vastava projekti.

VIHJE

Tootlikkuse huvides on väga mõistlik õppida selgeks kiirklahvid, sest menüüde ja tööriistaribade kasutamine on üldiselt aeganõudvam. Näiteks saab kiirklahviga **Ctrl-L** lülituda kiiresti **kiirotsingureale tõlkeühikute** vaates, et filtreerida vajadusel ühikute nimekirja. Pärast seda võib vajutada klahvi **Page Down**, et filtreeritud nimekirjas edasi liikuda.

Kui töötad XLIFF-vormingus tõlkefailidega (nagu see on kindlasti siis, kui tõlgid mõnda OpenDocument-faili), on olekuid rohkemgi (*uus, vajab ülevaatomist, heakskiidetud* jne.). Neid võib valida tööriistaribal paikneva nupu **Heakskiidetud** rippmenüüst. See, kas olekut tõlgendatakse kui *valmis* või kui *pooleli*, sõltub aktiivsest *tööfaasist* (*tõlkimine, korrektuur, heakskiitmine*). Vaikimisi faas omakorda sõltub sinu *rollist* projektis (mis määratakse kindlaks projekti seadistustes). Iga ühik sisaldab tavaliselt teavet faasi kohta, millal seda viimati muudeti, ning iga faasi korral logitakse selle omanik faili.

Peatükk 3

Projektid

3.1 Üldised märkused

Projektid on üks Localize tähtsamaid kontseptsioone. Projekt kujutab endast faili, mis sisaldab asukohti, katalooge tõlgete ja mallidega ning teisi faile: sõnastikufail, automatiseerimisskriptid, tõlkemälu. Kui Localize avab faili, ilma et projekt oleks laaditud, otsib rakendus eellaskataloogides (kuni neli taset kõrgemale) projektifaili. Kui aga käivitad Localize käsurealt, võid projektifaili kindlaks määrata võtmega `--project`.

Iga projekti puhul saab valida oma rolli selles (*tõlkija, korrektor, hindaja*), mis omakorda mõjutab tööfaasi, mille Localize määrab sulle automaatselt mis tahes faili redigeerimisel.

MÄRKUS

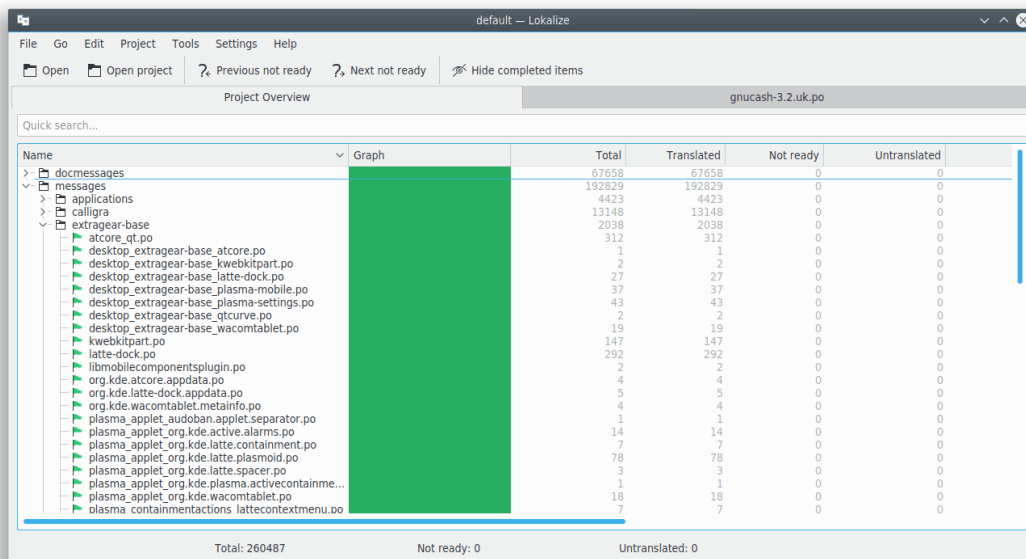
Erinevalt projektifailidest, sõnastikust ja skriptidest ei jagata tõlkemälu projekti liikmete vahel, sest see luuakse ja salvestatakse kasutaja kodukataloogis. See tähendab, et kõigi projektide tõlkemälud salvestatakse ühte kataloogi ning ühe projekti tõlkemälu saab kasutada ka teistes avatavates projektides.

3.2 Projekti ülevaate kaart

Localize esmakordsel käivitamisel ilmub nähtavale tühi **projekti ülevaate** kaart. Projekti ülevaade kujutab endast failihalduri moodi vaadet, mis võimaldab kiiresti saada ülevaate kõigist vajalikest PO-failidest. Localize aitab nii kiiresti tõlkida kui ka hoida tõlked ühtlasena. Localize töövoog eeldab, et kõigepealt tuleb luua või avada projekt. Projekti ülevaate kaart näitab failipuud koos aktiivse projekti statistikaga, näiteks lõpetatud tõlkeühikute protsent ja viimane tõlkija. Sealt saab ka avada valitud faili Localize aknas omaette kaardil.

Uue projekti loomiseks valik **Projekt** → **Loo uus projekt**. Ilmub nõustaja, mis abistab sind uue projekti loomisel. Menüüs **Projekt** leiab ka sellised kirjed, nagu **Projekti ülevaade**, **Seadista projekti**, **Ava projekt** ja **Ava viimati kasutatud projekt**.

Lokalise käsiraamat

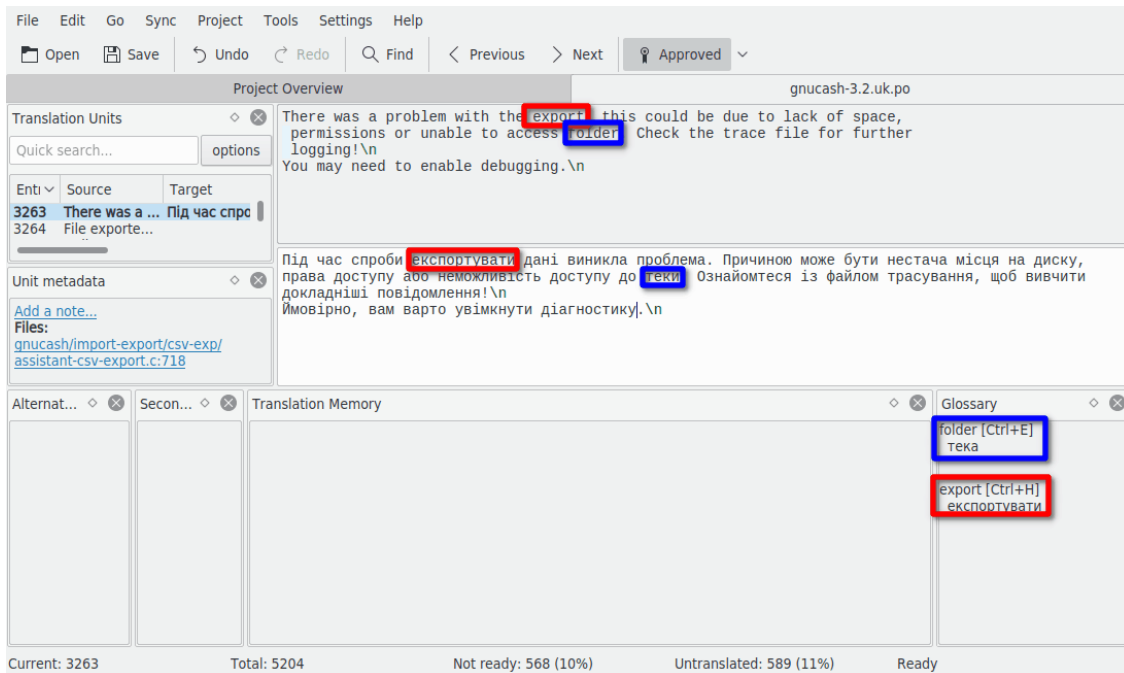
Projekti ülevaate kaart näitab failipuud ühes aktiivse projekti statistikaga, näiteks valmis ühikute protsendi ja viimase tõlkija nimega. Samuti saab seal valida mõne faili, mis avatakse Lokalise akna uues kaardis.

Peatükk 4

Sõnastik

Kindlasti on sul ette tulnud, et pead ühte ja sama teksti mitu korda aina uuesti sisestama ja niimoodi märksa rohkem aega kulutama, kui näiteks lihtsalt olemasoleva teksti kopeerimisega. Nüüd on aga sul vaja lihtsalt leida vajalik tekst **sõnastikuvaates** ja see kiirklahviga sisestada.

Loomulikult tuleb sõnastik fraasidega kõigepealt täita. Lokalize pakub selleks mugavat sõnastiku redaktorit, mis võimaldab otsida kogu sõnastikus.

Peatükk 5

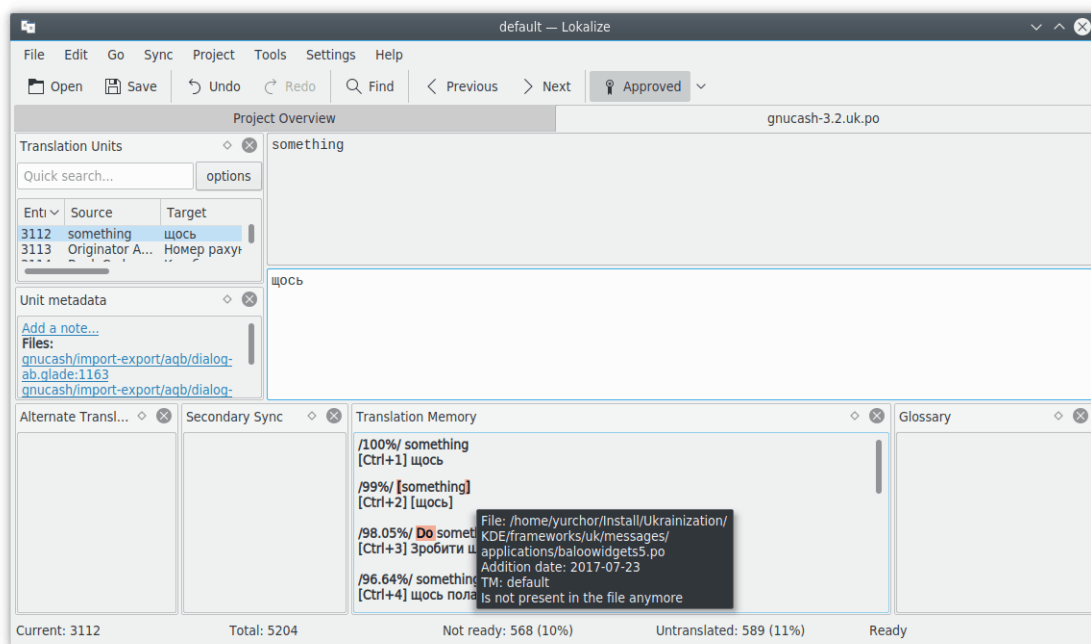
Tõlkemälu

Tõlkemälu vaade võimaldab lohistada näiteks Dolphinist mõne faili vaatesse ning mõne minuti pärast hakatakse ühikute vahetamisel näitama tõlkepakkumisi. Pakkumise lisamiseks tõlkesse kasuta kiirklahve **Ctrl-1**, **Ctrl-2** ja nii edasi sõltuvalt pakkumise numbrist.

Menüükirjega **Tööriistad** → **Halda tõlkemälu** saab tõlkemällu projekte lisada või neid hallata. Samuti saab siin importida või eksportida andmeid `tmx` failivormingus.

Klahvi **F7** vajutamisel avatakse eraldi **tõlkemälu** kaart, kus saab teha tõlkemälus kõikvõimalikke päringuid. Otsingutulemusele klõpsates avatakse vastava faili vastav ühik. Kui soovid kiiresti avada mõne projekti faili (nii et see lisatakse tõlkemälusse), siis kirjuta **projekti ülevaate** sirvimise asemel see hoopis väljale **Failimask**, lisades ka `'*'`.

Tõlkemälu mootor indekseerib kõik kirjed, kaasa arvatud pooleli ja tõlkimata kirjed. Sel moel asendab see igati failides otsimise võimalust, mis nõuab kõigi projekti failide läbiuurimist igal kasutamiskorral.

Hulgitõlge:

Lokalise käsiraamat

Tõlkemälu andmebaasis leiduvate täpsete pakkumiste automaatseks lisamiseks vali menüükäsk **Tööriistad** → **Rakenda kõik täpsed pakkumised VÕI Rakenda kõik täpsed pakkumised ja märgi kahtlaseks**. See võimalus vastab enam-vähem kunagisele KBabeli toorele tõlkimisele.

Peatükk 6

Tõlke sünkroonimise võimalused

Sümkroonimisrežiim (varasema nimetusega **ühendamisrežiim**) säästab tublisti aega eriti juhtudel, mil kaks või enam tõlkijat töötavad korraga ühe faili kallal või kui tuleb korraga hallata tarkvaratõlkeid mitmes eri harus.

Lokalize võimaldab kiiresti liikuda läbi omavahel erinevate ühikute ning näitab sõna-sõnalt kõiki erinevusi. Samuti pakub Lokalize kaht sünkroniseerimisvaadet: **esmane sünkroonimine** ja **teisene sünkroonimine**. Need on muidu sarnased, kuid esimest kasutatakse tavaliselt tõlgete ühendamiseks, teist aga kahe haru tõlgete sünkroonimiseks.

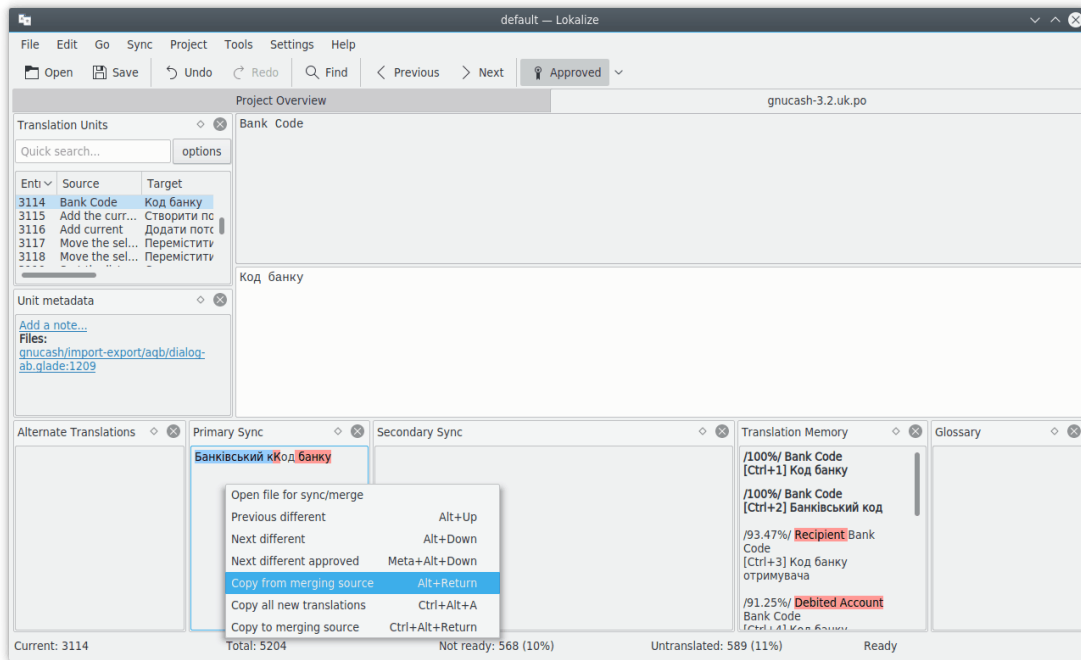
Kui oled kopeerinud tõlke lisafailist (selle *sümkrooninud*), kloonitakse kõik muutused, mida antud ühikuga ette võtad, ka tagasi lisafaili.

6.1 Ühendamine

Sümkroonimisrežiimi üks kasutamisevõimalusi on muudatuste läbivaatamine, mida on teinud mõni kaastöötaja, mis on eriti vajalik siis, kui sa pole päris kindel antud kaastöötaja tõlkekvaliteedis.

Ava baasfail ning lohista siis selle muudetud versioon **esmise sünkroonimise** vaatesse. Seejärel saad erinevusi sisaldavate kirjete vahel liikuda kiirklahvidega **Alt-Nool alla** või **Alt-Nool üles** (pane tähele, et kiirklahve võib kõigis KDE rakendustes alati vastavalt oma soovidele ja vajadustele muuta).

Lokalize käsiraamat

6.2 Kloonimine

Sünkroonimisrežiimi saab kasutada ka muutuste tegemiseks korraga kahes harus. Määra oma projekti seadistustes kindlaks **haru kataloog**, milleks peab olema vajaliku haru baaskataloog, ning **teise sünkroonimise** vaade avab automaatselt haru vastavad failid. Seejärel kloonitakse kõik muutused, mida teed mõnes põhiharu failis, automaatselt ka määratud harusse (mõistagi on tingimuseks, et haru failis leiduks täpselt sama ingliskeelne string).

Kui näiteks töötad KDE tõlkimise kallal, võid määrata põhitõlgete kataloogiks `/home/xx/hacking/kde/trunk/l10n-kde4/SINU_KEEL` ja haru kataloogiks `/home/xx/hacking/kde/branches/stable/l10n-kde4/SINU_KEEL`. Loo Lokalise projekt `/home/xx/hacking/kde/trunk/l10n-kde4/SINU_KEEL/project.lokalize` ja määra selle seadistustes kindlaks `BranchDir=../../branches/stable/l10n-kde4/SINU_KEEL`. Seejärel võid töötada projekti kallal ning kõik su muutused tehakse nii põhitõlgetes kui ka harus.

6.3 Alternatiivtõlked

Iga ühikuga võib olla seotud mitu *alternatiivtõlget*. Need võivad tekkida näiteks faili uuendamisel, kui muudetakse veidi originaalteksti stringi. Sel juhul lisatakse vana tõlge koos vana originaalstringiga alternatiivtõlgete nimekirja, et need päris ära ei kaoks.

Tarkvara tõlkimisel kasutatakse tõlkefailide ettevalmistamiseks tavaliselt programmi `gettext` tööriistu. Kui originaalteksti muudetakse, uuendavad `gettext` tööriistad tõlkefaile ja märgivad muudetud originaaltekstiga kirjed *kahtlaseks* (inglise keeles *fuzzy*, mõnel pool kasutatakse ka mõistet *pooleli*, inglise keeles *non-ready*). Sel juhul salvestatakse varasem tekst, et tõlkija võiks näha, mida täpselt on muudetud. Lokalise lihtsustab veelgi tõlkija elu ning tõstab originaalteksti muudetud osad **alternatiivtõlgete** vaates esile.

Lokalizatsioonid

The screenshot shows a software interface for localization. It is divided into two main panels: "Alternate Translations" on the left and "Secondary Sync" on the right. The "Alternate Translations" panel contains a text entry: "Issue a new international European (SEPA) direct debit note online through Online Banking". A tooltip is visible over the text, stating: "Origin: Previous source value, saved by Gettext during transition to a newer POT template". At the bottom of the interface, there are three status indicators: "Current: 3214", "Total: 5204", and "Not ready: 568 (10%)".

Panel	Content
Alternate Translations	Issue a new international European (SEPA) direct debit note online through Online Banking
Secondary Sync	

Current: 3214 Total: 5204 Not ready: 568 (10%)

Peatükk 7

Lokalize ja skriptid

Lokalize on hõlpsasti laiendatav skriptidega, mida võib kirja panna mitmes skriptikeeles (sealhulgas Python ja JavaScript) Skriptid on tavaliselt lõimitud Lokalize kasutajaliidesesse menüükirjetena, millele võib omistada ka kiirklahvi Asukoht menüüs ja menüükirje nimi on kindlaks määratud vastavas .rc-failis. Projekti igal avamisel otsib Lokalize kataloogist `PROJEKTIKATALOOG/lokalize-scripts` .rc-faile ning lisab need *puhvrifaili* `PROJEKTIKATALOOG/lokalize-scripts/scripts.rc` (eristamise mõte on see, et viimati mainitud kataloogi ei lisataks projekti versiooni-kontrollisüsteemi). RC-failid sisaldavad ka skriptide asukohti kas suhtelisena .rc-faili kataloogi suhtes või siis süsteemsete skriptide kataloogis - mõlemad uuritakse läbi (tegelikult *peaksid* asukohad olema suhtelised, kui soovid ikka jagada .rc-faili teiste projekti liikmetega). Nii võib näiteks panna skripti `../../scripts/lokalize/opensrc.py` laadima skripti [globaalsest kde4-l10n skriptikataloogist](#) (s.t. kataloogist, mis pole otseselt seotud sinu keelega).

.rc-failide näiteid võib leida Lokalize paigalduskataloogist (tavaliselt `/usr/share/kde4/apps/lokalize/scripts/`) ja [KDE hoidlast](#). Siit leiab rohkem skriptinäiteid, sealhulgas JavaScripti põhise `check-gui.js`, mis käivitub automaatsel igal faili salvestamisel (selleks on .rc-failis spetsiaalne võti). Kui oled tuttav Pythoni või JavaScriptiga, ei tohiks kood vähimaidki raskusi valmistada.

Allpool on toodud viited API dokumentatsioonile. Skriptides saab kasutada kõike, mis on märgitud kui `Q_SCRIPTABLE`.

- Objekti [Editor](#) API dokumentatsioon
- Objekti [Lokalize](#) API dokumentatsioon
- Objekti [Project](#) API dokumentatsioon

Peatükk 8

Autorid ja litsents

Lokalize

Rakenduse autoriõigus (c) 2007-2009: Nick Shaforostoff shaforostoff@kde.ru

Osa koodi on pärit Lokalize eelkäijast KBabel.

Dokumentatsiooni autoriõigus (c) 2007-2009: Nick Shaforostoff shaforostoff@kde.ru

Autor:

- Nick Shaforostoff [shaforostoff AT kde.ru](mailto:shaforostoff@kde.ru); Shankar Prasad [svenkate AT redhat.com](mailto:svenkate@redhat.com); Sweta Kot-hari [swkothar AT redhat.com](mailto:swkothar@redhat.com)

Täpsemat teavet leiab [Lokalize koduleheküljelt](#).

Tõlge eesti keelde: Marek Laane bald@smail.ee

Käesolev dokumentatsioon on litsenseeritud vastavalt [GNU Vaba Dokumentatsiooni Litsentsi](#) tingimustele.

Käesolev programm on litsenseeritud vastavalt [GNU Üldise Avaliku Litsentsi](#) tingimustele.